

5.6.04

AS

ה'תש"ד 3.6.04

# הזמנה לדו"קרב

## מאת אלוף בן

ב-56 שנות קיומה פיתחה ישראל שיטת ממשל ייחודית: דואוקרטיה. היא אינה מוכרת בחוקי היסוד ובספרי האזרחות, אבל כך היא מתנהלת: בצמרת נמצאים שניים, ראש הממשלה ויריבו הפוליטי הראשי כשר בכיר. המדיניות נקבעת כפשרה. פעם זה יוזם והשני מטרפר, ופי' עם האחד דוחף ורעהו מחשק. פעם ימינה, פעם שמאלה, ותי' מיד בגלל האמביציה האישית, הארוזה בעטיפת "האינטרס הלאומי".

המשבר הפוליטי של השבוע האחרון, והעימות הגלוי בין המ' נהיג המכהן אריאל שרון לבין הטוען לכתר בנימין נתניהו, הם תוצאה מובהקת של השיטה הזאת. יותר משנה נשאו השניים יחד בעול, בחיפוי של מאזן אי' מה שהוצג כחלוקת אחריות, כאילו זה עוסק במדיניות וזה בכלכלה, בהרבה פרגון הדדי. כך היה, עד שראש הממשלה החליט להתנער מזכות הווטו

של שותפיריבו ולהציג תוכ' נית מדינית שתחזק אותו על חשבון שר האוצר. זו היתה הזמ' נה לדו"קרב.

הדואוקרטיה היא מקסם שווא של יציבות פוליטית, שלעולם אינה מחזיקה מעמד ותמיד מוע' דת למשברים. שורשיה בשיטה הישראלית, שבה המפסיד אינו מפנה את מקומו, אלא נשאר במערכת, בתקווה שיריבו ימער וייפול. המנצח נאלץ להתחלק בעוצמה עם אויבו, עד שת'מצא ההזדמנות הראויה לסלקו מהד' רך. ואז מגיע העימות הבלתי נמנע.

השיטה נולדה בשנות ה-50, בימי רוד בן גוריון ומשה שרת, שהתחלפו בשלטון והתקוטטו על המדיניות הרצויה מול הער' ביס: פעולות תגמול כוחניות, או ריסון וציפייה לתמיכה בינ' לאומית. באותה תקופה התפתחו תחלואי המשטר הישראלי, כמו משקל-היתר של מערכת הביט' קנו, או הפגיעה הכרונית בכבודו של שר החוץ. שני מנהיגי ההד' וזה, שרון ושמעון פרס, מילאו

או תפקידי מפתח. בקיץ 1956 התחדד העימות, כך גוריון סילק את שרת מהממשלה, ויצא למב' צע סיני בלי שותפים.

פרשת לבון אילצה את כך-גור' ריון להתחלק בכוח עם לוי אש' כול, יקיר המנגנון המפלגתי, שירש את "הזקן" בתום משבר ממושך על עניין שולי. מלחמת ששת הימים הולידה את ממש' לת האחדות (שאו כונתה "ליכוד לאומי"), אותה דואוקרטיה ממר' סדת, שהגיעה לשיאה בממשלת שמיר-פרס של שנות ה-80, עם הרוטציה בהנהגה.

ממשלות האחדות הפכו את הדואוקרטיה לאידיאולוגיה, ביר' מרתן לחבר כוחות פוליטיים נר' גרים. הן התפרקו כשאחד הצדדים מאס בשותפות בכיסוי של ויכוח על דרך ומדיניות. בממשלות האחדות היה אפשר לעטוף את האיבה האישית במ' חלוקת עניינית. בממשלות צרות, שבהן היריבים מאותה מפלגה, פורצים החוצה השנאות, התיעוב והבוז בצמרת. כך היה לצמד יצחק רבין-פרס. בשנות

ה-70 פרס היה הביטחוניסט, וכי' שנות ה-90 הוא הוביל את רבין לאוסלו. בשני המקרים נאלץ ראש הממשלה להתאים את מדיניותו לשותפו הבכיר.

שרון ונתניהו עברו מהפך דר' מה. בסיבוב הקודם שרון חי שק את נתניהו, ועכשיו נאלץ שרון לרצות את יריבו. כך נולדו הה' ערות הישראליות למפת הדר' כים והדרישה לתמורות אמריקאיות לנסיגה מרצועת עזה. בשני המקרים ניסה שרון לגשר בין תמיכת הבית הלבן לשקט הפנימי בליכוד. אבל כמו קודמיו, גם הוא הגיע לרגע שבו מחיר השותפות נראה לו יקר מדי, ולכן הסתכן בפירוקה.

עם כל תחלואיה ומשבריה, נראה שהדואוקרטיה הישראלית אינה בהכרח שיטת הממשל הגי' רועה ביותר. עובדה: המנהיגים שמשלו בבדידות יחסית, גולדה מאיר ואהוד ברק, הובילו את המדינה לאסונות יום הכיפורים והמלחמה עם הפלשתינאים. זה לא רע, כנראה, כשמישהו מרסן את ראש הממשלה.